

**QORONG‘U VAQTDA HARAKAT XAVFSIZLIGINI TA‘MINLASH VA
YO‘L TRANSPORT HODISALARINI O‘RGANISH VA TAHLIL QILISH**

Meliqo‘ziyev Abdulaziz Rasuljon o‘g‘li

Andijon Mashinasozlik Instituti

“Transport vositalari muhandisligi” kafedrasasi assistenti

Baxtiyorov Farruh Akmal o‘g‘li

Andijon Mashinasozlik Instituti

Transport va Logistika fakulteti “Yo‘l harakatini

tashkil etish” yo‘nalishi 4-kurs talabasi

Pulaxonov baxrilloxon Xayrullaxon o‘g‘li

Andijon Mashinasozlik Instituti

Transport va Logistika fakulteti “Yo‘l harakatini

tashkil etish” yo‘nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqola qorong‘u vaqtda yo‘l-transport hodisalarining sabablari, ularni oldini olish bo‘yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar va bu borada ilg‘or texnologiyalardan foydalanish kabi masalalarni o‘rganishga bag‘ishlanadi.

Maqsad - shahar va qishloq joylardagi yo‘l-transport hodisalarini kamaytirish orqali haydovchilar, piyodalar va boshqa yo‘lovchilarning xavfsizligini ta‘minlashdir. Bu esa, o‘z navbatida, yo‘l harakati madaniyatini yuksaltirish va atrof-muhit xavfsizligini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: qorong‘u vaqt, yo‘l transport hodisasi, xavfsizlik, tezlik.

Kirish

Qorong‘u vaqt, ayniqsa kechki va tonggi soatlar, yo‘l harakati xavfsizligi uchun eng xatarli vaqtlardan biri hisoblanadi. Statistik ma‘lumotlarga ko‘ra, aksariyat yo‘l-transport hodisalari aynan qorong‘u paytda sodir bo‘ladi. Bunday vaqtda ko‘rish qobiliyati pasayadi, haydovchilarning reaksiya vaqtini sekinlashadi, bu esa avtohalokatlarning ko‘payishiga sabab bo‘ladi[1]. Ushbu maqola qorong‘u vaqtda harakat xavfsizligini ta‘minlash va yo‘l-transport hodisalarini tahlil qilishga bag‘ishlangan bo‘lib, ushbu muammoni hal qilish yo‘llarini o‘rganadi[2].

Qorong‘ulik va xavfsizlik

Qorong‘u vaqtda yo‘l-transport hodisalarining ko‘payishi bir qator omillar bilan bog‘liq. Avvalo, qorong‘u muhitda haydovchilarning ko‘rish darajasi keskin pasayadi, bu esa masofani va tezlikni noto‘g‘ri baholashga olib keladi. Shuningdek, chiroqlar va yo‘l belgilarining ko‘rinishi ham yomonlashadi, bu esa yo‘l harakati qoidalarini buzilishiga sabab bo‘ladi[3].

Yoritish tizimlarining ro'li

Qorong'u vaqtda yo'l-transport hodisalarini kamaytirishda yoritish tizimlari muhim rol o'ynaydi. Yaxshi yoritilgan ko'chalar va yo'llar haydovchilarga atrofdagi sharoitlarni yaxshiroq ko'rish imkonini beradi, natijada ularning xavfsiz harakatlanish imkoniyatlari oshadi. Shuning uchun, shahar va qishloq hududlarida yoritish tizimlarini modernizatsiya qilish va doimiy ravishda saqlab turish zarur[4].

Tezlikni cheklash va qoidabuzarliklarni kuzatish

Qorong'u vaqtda tezlikni cheklash va qoidabuzarliklarni kuzatish tizimlarini kuchaytirish ham xavfsizlikni oshirishga yordam beradi. Masalan, avtomatik radarlar va videokuzatuv kameralari orqali haydovchilarning tezlik oshirish holatlarini aniqlash va ularga nisbatan choralar ko'rish mumkin[5].

Haydovchilarni o'qitish va madaniyatni oshirish

Haydovchilarning qorong'u vaqtda xavfsiz harakatlanish bo'yicha maxsus o'qitilishi va yo'l harakati qoidalariga rioya qilish madaniyatini oshirish zarur. Bu borada turli tadbirlar va kampaniyalar o'tkazish, haydovchilarni yo'l harakati qoidalariga rioya qilishning ahamiyati haqida muntazam ravishda xabardor qilish muhimdir[6-7].

Avariya oldini olish tizimlarining keng tarqatilishi

Zamonaviy transport vositalarini avariya oldini olish tizimlari, masalan, avtomatik tormozlash, yo'l chetidagi harakatni aniqlash, va yorug'lik sensorlari kabi texnologiyalar bilan jihozlash tavsiya etiladi. Bu tizimlar avtomatik ravishda xavfli vaziyatlarni aniqlaydi va haydovchi reaksiyasidan mustaqil ravishda harakat qiladi, bu esa ayniqsa qorong'u vaqtda qimmatli bo'lishi mumkin[8-9].

Mobil ilovalar va ma'lumotlar bazasi

Haydovchilarga yo'l sharoitlari haqida real vaqt rejimida ma'lumot beruvchi mobil ilovalarni ishlab chiqish va ulardan foydalanish haydovchilarning xavfsizligini oshirishda yordam beradi. Bunday ilovalar orqali haydovchilar yo'lda sodir bo'lgan hodisalar, ob-havo sharoitlari va yo'l ishlari haqida xabardor bo'lib turishlari mumkin, bu esa ularning qaror qabul qilish jarayonini yaxshilaydi[10].

Piyodalar va velosipedchilar uchun maxsus choralar

Piyodalar va velosipedchilarning xavfsizligini ta'minlash uchun yo'llarda maxsus yoritilgan piyoda yo'laklari va velosiped yo'llarini qurish kerak. Bu kabi infrastrukturalar nafaqat transport vositalarining tezligini pasaytirishga yordam beradi, balki piyodalar va velosipedchilarga ham ko'proq xavfsizlik beradi[11].

Jamiyat bilan hamkorlik

Yo'l harakati xavfsizligini oshirishda mahalliy hokimiyat organlari, jamoat tashkilotlari va fuqarolar o'rtasidagi hamkorlik juda muhimdir. Jamiyatni jalb qilish orqali yo'l-transport hodisalarining oldini olish bo'yicha strategiyalar yanada samarali amalga oshiriladi. Buning uchun turli xil tadbirlar, seminarlar va tushuntirish ishlari

o'tkazish tavsiya etiladi[12].

Monitoring va baholash

Yo'l-transport hodisalarini kamaytirish bo'yicha amalga oshirilayotgan choralar samaradorligini doimiy ravishda monitoring qilish va baholash zarur. Buning uchun statistik ma'lumotlarni tahlil qilish, yo'l-transport hodisalarini qayd etish va ularning sabablarini chuqur o'rganish kerak. Shuningdek, amalga oshirilgan chora-tadbirlarning natijalarini muntazam ravishda jamoatchilik bilan baham ko'rish, ularni takomillashtirish uchun kerakli o'zgartirishlar kiritish muhimdir.

Ushbu choralar kompleksi qorong'u vaqtlarda yo'l harakati xavfsizligini sezilarli darajada oshirishga yordam beradi va yo'l-transport hodisalarining oldini olishda muhim ahamiyatga ega bo'ladi[13-14].

Xulosa

Qorong'u vaqtda harakat xavfsizligini ta'minlash - bu ko'p qirrali muammo bo'lib, uni hal qilish uchun kompleks yondashuv talab etiladi. Yoritish tizimlarini yaxshilash, qoidabuzarliklarni kuzatish tizimlarini joriy etish, shuningdek haydovchilarni o'qitish va ularda yo'l harakati qoidalariga rioya qilish madaniyatini shakllantirish orqali

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Muqimova D. K. et al. The impact of the disc roller's diameter on the combined machine's performance during the sequential processing of freshly planted soil //E3S Web of Conferences. – 2024. – T. 471. – C. 04013.
2. Mamasoliyev B., Melikuziev A., Sotvoldiyev O. Research of Factors Affecting the Cylinder-Porshen Group Work Process //Texas Journal of Engineering and Technology. – 2022. – T. 7. – C. 8-12.
3. Melikuziev A. et al. IMPROVING THE PERFORMANCE OF THE FUEL INJECTION SYSTEM //Development and innovations in science. – 2022. – T. 1. – №. 14. – C. 10-14.
4. Ikromov N. et al. Analysis of mechanical properties of polymer bushing used in automobile industry //Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR). – 2021. – T. 10. – №. 3. – C. 560-563.
5. Mahammadjonov N. et al. YO 'L FREZASI KONSTRUKSIYASINING TAHLILI //Science and innovation in the education system. – 2022. – T. 1. – №. 5. – C. 45-49.
6. Kholmatov U. S. et al. Characteristics of optoelectronic discrete displacement converters with hollow and fiber light guides //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – T. 471. – C. 06015.
7. Soliyev A., Shukurjon B. ZAMONAVIY TRANSPORT LOGISTIKA MARKAZ FAOLIYATINI AXBOROT TEXNOLOGIYALARI //Научный Фокус. – 2023. – T. 1. – №. 2. – C. 575-580.

8. Karimovna M. D. et al. AGLOMERATSIYALAR SHAKLLANISHI //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2023. – Т. 10. – №. 1. – С. 173-178.9.Soliyev A., Raximbek X. TRANSPORT VOSITALARI KONSTRUKTIV XAVFSIZLIK TIZIMLARINI JORIY ETISHNING TASHKILY VA HUQUQIY ASOSLARI TAXLILI //Научный Фокус. – 2023. – Т. 1. – №. 2. – С. 568-574.

10.Farxodbek o'g'li S. A., Dadajan o'g'li A. S. TRANSPORT LOGISTIKASI MARKAZINI YARATISH VA LOYIHALASH //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2023. – Т. 10. – №. 1. – С. 115-120.

11. Karimovna M. D. et al. OLDINGI KO'PRIGI TORTUVCHI YENGIL AVTOMOBILLARDA UCHRAYDIGAN NOSOZLIKLARNI ANIQLASH VA ULARNI BARTARAF ETISH TEXNOLOGIYASI //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2023. – Т. 8. – №. 4. – С. 34-37.12. KOSIMOVA M. K. et al. WELDING MATERIALS USED IN THE RECOVERY OF CORRODED DETAILS IN THE CONTACT WELDING METHOD //Eur. Chem. Bull. – 2023. – Т. 12. – №. 5. – С. 1657-1662.

12. Zokirov D., Ismoilova G. CALCULATION OF UNDERGROUND PIPES TO BE HEATED ON WATER-FUSED ROAD SECTIONS //Science and Innovation. – 2022. – Т. 1. – №. 6. – С. 75-83.

13. Raqibbek o'g'li K. M. TUPROQQA EKISH OLDIDAN ISHLOV BERUVCHI ENERGIYA TEJAMKOR AGREGATNING TEXNOLOGIK ISHLASH SXEMASINI TANLASH //O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI. – 2023. – Т. 2. – №. 19. – С. 465-467.

14. Erkinjon o'g'li T. L. TRANSPORT OQIMINI BOSHQARISHNI ZAMONAVIY USULLARI //Mexatronika va robototexnika: muammolar va rivojlantirish istiqbollari. – 2023. – Т. 1. – №. 1. – С. 343-345.